

คำประกาศเกียรติคุณ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวี ศิรินคราภรณ์
รางวัลนักวิจัย นักนวัตกรรม นักสร้างสรรค์ ดีเด่น ประจำปี ๒๕๖๘

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวี ศิรินคราภรณ์ โดดเด่นในฐานะ “นักวิจัย-นักสร้างสรรค์-นักนวัตกรรม” ผู้บุกเบิกความหมายของวัตถุร่วมสมัยของไทยให้สื่อสารได้ในระดับนานาชาติ โดยวางกรอบคิดเชิงอภิปรายที่เชื่อมโยง “ร่างกาย-วัตถุ-พิธีกรรม” เข้ากับ “ความไม่เที่ยง-ความว่าง-ความทรงจำ” แล้วแปลงเป็นผลงานที่สวมใส่ได้ อันทำหน้าที่ทั้งเป็นสุนทรียวัตถุและสื่อกลางแห่งจริยธรรมทางวัตถุ ชี้ให้เห็นว่าเครื่องประดับมิใช่วัตถุประดับ หากเป็นปรัชญาปฏิบัติที่เปลี่ยนวิถีการรับรู้ตนเอง สังคม และเวลา พร้อมทั้งยืนยันบทบาทของงานศิลปะและออกแบบสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมสู่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ

รากฐานทางวิชาการของรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวี ศิรินคราภรณ์ ได้รับการบ่มเพาะจาก Birmingham City University (Doctor of Philosophy) สถาบันที่ตั้งอยู่ใจกลางย่าน Jewellery Quarter อันเป็นศูนย์กลางประวัติศาสตร์อุตสาหกรรมเครื่องประดับแห่งสหราชอาณาจักร โดยมี School of Jewellery ก่อตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1890 และได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนด้านเครื่องประดับขนาดใหญ่ มีชื่อเสียงระดับสากล และ Master of Arts (Goldsmithing, Silversmithing, Metalwork and Jewellery) จาก Royal College of Art ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1837 ซึ่งได้รับการจัดอันดับให้เป็นมหาวิทยาลัยอันดับ 1 ของโลก สาขา Art & Design โดย QS World University Rankings by Subject ต่อเนื่องเป็นปีที่ 11 (2015–2025) ควบคู่ประกาศนียบัตรด้านการผลิตเครื่องประดับและลงยาสีจาก Central Saint Martins รากฐานดังกล่าวหล่อหลอมกรอบทฤษฎีที่ลึกซึ้งและทักษะเชิงช่างร่วมสมัยที่แม่นยำ อันจำเป็นต่อการแปลงความคิดให้เป็น “ภาษาของวัตถุ” ทางทัศนธาตุและความหมายอย่างมีวินัย

บทบาททางวิชาชีพในมหาวิทยาลัยยืนยันความเป็นผู้นำเชิงระบบ เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ และประธานหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับ ควบคู่บทบาทเชิงยุทธศาสตร์ชาติในฐานะอนุกรรมการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมแฟชั่น ภายใต้นโยบาย Thailand’s Soft Power (2024) ของสำนักงานส่งเสริมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (THACCA) กำหนดทิศทางการบ่มเพาะบุคลากร สร้างเครือข่ายองค์ความรู้ และเชื่อมโยงผลงานเดี่ยวสู่เวทีสาธารณะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผลงานหมุดหมายเชิงแนวคิดและภาษาเชิงรูปทรง ประกอบด้วยชุด “A(N)ATTA” (ATTA Gallery, 2563) ที่ทดลองศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความว่าง กาละ และกาย จำนวนกว่า 20 ผลงานในกรอบคิดอนาคต สืบเนื่องสู่ “อกาลิโก” ได้ขยายธรรมชาติของพุทธปรัชญาในสภาพร่วมสมัยโดยไม่ยึดติดกับสมัยนิยมทั้งในระดับภาคทฤษฎีและสตูดิโอ

ระดับนานาชาติ ผลงานสร้างสรรค์ได้รับการคัดสรรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแนวทาง “ภาษาแห่งวัตถุเพื่อการเยียวยา” ปรากฏเด่นใน “เข็มนาฬิกาภูมิปัญญา” (2564) ใช้การจัดวางองค์ประกอบและการประกอบชิ้นส่วน (composition/assemblage) เป็นวาทกรรมเชิงกายภาพ สร้างประสบการณ์กายสัมผัสที่ข้ามพรมแดนศิลปะ-การแพทย์-มนุษยวิทยา จากฐานคิดดังกล่าวพัฒนาต่อเนื่องสู่ “โลง-ตาย-กาย” (2565)

ที่ทับซ้อนพิธีกรรมความตายกับโครงสร้างรูปทรงร่วมสมัย เพื่อกำหนดสถานะการสวมใส่ที่เน้นการตระหนัก
รับรู้ ผลงานทั้งสองได้รับการเผยแพร่ ณ กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร, นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และ
ณ พิพิธภัณฑ์มณฑลศิลปะแห่งชาติ กรุงมาดริด ประเทศสเปน

นอกจากนี้ ยังมี “Memento Mori 8” ณ Roma Jewelry Week, Santo Spirito in Sassia
นครวาติกัน ประเทศอิตาลี (24–26 ตุลาคม 2025) ซึ่งวิเคราะห์ความทรงจำกับความไม่เที่ยงผ่านรูปทรงและ
พื้นผิววัสดุเครื่องประดับ; “Moth Wings” ใน The 24th International Art Exchange ณ Tokyo
Metropolitan Art Museum (มิถุนายน 2025); และ “’O’ in Suvarnabhumi” ใน The 23rd International
Art Exchange (มิถุนายน 2024) อันยืนยันศักยภาพการสื่อสาร “ความเป็นไทยร่วมสมัย” ด้วยภาษาสากล

เส้นทางความคิดที่หลงเหลือใน “ความหมาย-วัสดุ-พิธีกรรม” ไม่ได้หยุดอยู่ที่การจัดแสดงนิทรรศการ
ผลงานสร้างสรรค์ หากขยายเป็นองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง งานเขียนหรือผลงานทางวิชาการ
เช่น “เครื่องประดับจากผีแมน โลงไม้ และพิธีกรรมแห่งความตายจากอดีตสู่ความร่วมสมัย” (2563) วางกรอบ
การสร้างความรู้ความเข้าใจในงานเครื่องประดับร่วมสมัยไทยผ่านประวัติศาสตร์ศิลปะและทฤษฎีร่วมสมัย ส่งเสริม
ให้ผู้เรียน ผู้ประกอบการ รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง มีเครื่องมือทางความคิดที่มุ่งเน้นการตีความ

การสร้าง “ระบบความรู้-เครือข่าย-การประยุกต์ใช้” ในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัย ปรากฏเด่น
ในโครงการ “มรณาเจียรระเน: บทบาททางวัฒนธรรมและวิกฤตความหมายของสังคม” (สำนักงานการวิจัย,
2566) โยกย้ายพิธีกรรมความตายจากพื้นที่ศาสนาเข้าสู่สนามออกแบบและการระลึกรู้ของสังคมร่วมสมัย
ขณะเดียวกันโครงการ “การจัดการความรู้เรื่องเครื่องประดับไทยร่วมสมัย” (2562) ได้จัดระเบียบองค์ความรู้
และเชื่อมโยงห้องเรียน แกลเลอรี ชุมชน และผู้ประกอบการ SME ภาคสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับสมรรถนะ
ของอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ด้านการสร้างเครือข่ายนานาชาติ ได้รับเชิญแลกเปลี่ยน เรื่อง “Memento Mori Adorned: Aesthetics
of Death” ในรูปแบบศิลปินพำนัก ณ Shopfront Gallery, North Metropolitan TAFE เมืองเพิร์ธ
วางแผนแบบบทสนทนาไทย-ออสเตรเลียว่าด้วยสุนทรียศาสตร์ความตาย และต่อยอดความร่วมมือ
กับสถาบันการศึกษาศิลปะร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องอีกหลายแห่ง เช่น Trier University of Applied Science,
สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ผลลัพธ์เชิงสุนทรียะชี้ชัดว่า ศิลปะและการออกแบบทำหน้าที่ “รับใช้ความหมาย”
มากกว่าการอวดอ้างทางรูปทรง โดยคัดสรรและจัดวางวัสดุให้ “เปล่งเสียง” ได้ด้วยตนเอง ผ่านการย้าซ้ำ
การซ้อนชั้น การเผยธาตุแท้ของผิว และการชะลอการรับรู้ เพื่อเปิดพื้นที่ให้เกิดภาวะระลึกรู้ (mindfulness)
ในระดับกายภาพ งานออกแบบจึงทำงานในสื่อกลางแปลความงามเป็นจริยธรรมเชิงสัมผัส ก่อเกิด
“ทุนทางความหมาย” ให้สังคมเมืองร่วมสมัยอย่างเป็นรูปธรรม

คุณลักษณะทางความสามารถที่แตกต่าง (distinctive capability) นี้ สรุปได้ 4 มิติหลัก ประกอบด้วย (1)
การสังเคราะห์ทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ แสดงกรอบคิดเชิงอภิปรายและมานุษยวิทยาวัสดุถูกทำให้เป็น
“ภาษาเครื่องประดับ” ที่มีตรรกะขององค์ประกอบศิลป์รองรับ เกิดความสอดคล้องระหว่างแนวคิด-
กระบวนการ-ผลผลิต (2) ความร่วมสมัยทันต่อวิถีโลก เทคโนโลยีและเทคนิคการสร้างสรรคผลงานถูกใช้
อย่างสมเหตุสมผลและเที่ยงตรงเพื่อรับใช้ความหมาย มิใช่เพียงการแสดงฝีมือ ส่งผลลัพธ์ให้ผลงาน
มีความสมดุลระหว่างความคิดและประสิทธิภาพการสวมใส่ (3) จริยธรรมของวัสดุต่อการสัมผัสรับรู้

ทางร่างกาย ความสม่ำเสมอในวิธีการออกแบบสร้างสรรค์ สร้างการตระหนักรู้ต่อผู้สวมใส่ ชุมชน และบริบทวัฒนธรรม สะท้อนความรับผิดชอบต่อผลิตผลความงามในฐานะการกระทำสาธารณะ (4) **การแปลงองค์ความรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์** โครงการวิจัยด้านการจัดการความรู้และการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ แสดงให้เห็นโมเดลการเรียนรู้ที่ต่อยอดได้จริง สอดรับบทบาทเชิงนโยบาย Soft Power และภารกิจของมหาวิทยาลัยในระบบนิเวศสร้างสรรค์

ผลกระทบโดยรวมของผลงานรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวี ศิรินคราภรณ์ จึงปรากฏชัดเจนในสามระดับ ได้แก่ (1) **ระดับปัจเจก/ผู้สวมใส่** ผลงานเครื่องประดับทำงานเป็น “อุปกรณ์ระลึก” ที่ย้ายการรับรู้จากภายนอกสู่ภายใน ผ่านจังหวะสัมผัส-น้ำหนัก-การแนบชิดของวัตถุกับกาย (2) **ระดับวัฒนธรรม/การเรียนรู้** ทัศนคติที่เปลี่ยนและรายวิชาเชื่อมหลักการทางทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ เปิดทางให้ผู้เรียน นักวิจัย ตลอดจนผู้ชม เข้าถึงศัพท์บัญญัติใหม่ของความงามทางพิธีกรรม (3) **ระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์/นโยบาย** ผลงานส่วนบุคคลและบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ใน THACCA หนุนให้เกิดการบ่มเพาะกำลังคน สร้างเครือข่ายและยกระดับความสามารถในการแข่งขันเชิงวัฒนธรรมของไทยในเวทีนานาชาติ สุดท้าย (4) **ระดับอัตลักษณ์/สากล** เครื่องประดับร่วมสมัยไทยในผลงานเครื่องประดับร่วมสมัยของรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวี ศิรินคราภรณ์ มิได้อาศัย “รูปลักษณ์แห่งไทย” แบบฉาบฉวย หากตั้งอยู่บนการสร้าง **ภาพลักษณ์แห่งแนวคิดที่ร่วมสมัยจริง** ใช้สัญวิทยาของวัสดุและการปฏิบัติการกับร่างกายเป็นเครื่องมือ เมื่อประกอบกับกรอบทฤษฎีที่เข้มข้นและสมรรถนะเชิงช่างที่สร้างสรรค์ จึงก่อเกิด “ความเป็นไทยที่มีเหตุผล” (rational Thainess) สามารถแปลความได้ในทุกบริบท ทำให้ผู้ชมต่างวัฒนธรรมสามารถเข้าถึงสาระสำคัญของ “ความไม่เที่ยง-ความทรงจำ-การเยียวยา” ผ่านประสบการณ์การสวมใส่โดยตรง

ด้วยผลงานวิจัยและสร้างสรรค์ในฐานะ “**สื่อปรัชญา-สื่อสังคม-สื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์**” อันโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ ได้รับการยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง เป็นบุคคลผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณศิลปิน นักวิชาการ นักวิจัย และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น มหาวิทยาลัยศิลปากรจึงเห็นสมควรให้ รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวี ศิรินคราภรณ์ ได้รับรางวัลนักวิจัย นักนวัตกรรม นักสร้างสรรค์ ดีเด่น ประจำปี ๒๕๖๘ เพื่อเป็นเกียรติประวัติสืบไป